

Språkcafé bjuder på ord och vänskap

Så kan du hjälpa

LIVET

FLYKT

Danderyds gymnasister flyr för livet

Över en miljon utvandrade från Sverige

Komikern Zinat Pirzadeh om att välja frihet

MÄNNISKAN har tvingats fly i alla tider. I Bibeln finns många berättelser, som den om Moses och hans folk som flydde från Egypten där de hade levt som slavar.

Jesus själv var flykting. Han föddes i ett land ockuperat av romarna. När Kung Herodes fick veta att Jesus, Messias, hade fötts startade han en etnisk rensning och lät döda alla pojkar under två års ålder

i Betlehem. Maria och Josef tvingades fly med Jesus.

Idag lever över 51 miljoner människor på flykt i världen. En del skyller Gud för lidandet och ondskan i världen, när det är vi människor som ställer till det. När egoistiska, enögda uppfattningar får fäste i människan finns risk att hon blir hänsynslös. Gud har skapat oss människor med en fri vilja. Vi kan välja att göra det onda eller det goda.

Att vara människa är att hela tiden ställas inför val och med hjälp av vår kunskap, våra känslor och våra värderingar göra ett val. Livet är i varje steg vi tar både en möjlighet och en risk.

Jag blir beklämd av att se så mycket rädsla projiceras på andra människor, kulturer och religioner. Att skylla ett lands problem på andra folkgrupper är ett grepp vi sett återkomma i historien. Idag anser Sveriges tredje största parti att människor som flytt hit ska åka tillbaka till det land de flydde ifrån. Jag menar att det handlar om rädsla och dålig kunskap.

Sverige är ett demokratiskt land och hör till den rikaste delen av världen. Vi har en skyldighet att hjälpa till när andra människor lider. När en medmänniska tvingas fly undan förföljelse eller ett sönderbombat hem måste vi öppna våra hjärtan. Även om det kan påverka vår egen bekvämlighet, även om det kan medföra bekymmer eller problem. Vi har en viktig fråga att ställa till oss själva – hur långt kan jag sträcka mig för att hjälpa min broder och min syster?

Ibland kan omfattningen av världens problem kännas övermäktiga. Vad kan en enskild individ göra? Raoul Wallenberg är ett exempel på en enskild person som räddade många liv under andra världskriget. Mitt ibland oss idag finns också människor som gör skillnad i sina medmänniskors liv.

Det bibliska budskapet är att mitt i allt elände så finns det en Gud som vill vara oss nära. En Gud som kom till oss genom Jesus, en flykting, vilket visar att Gud identifierar sig med de mest utsatta. Det säger mycket om den gudsbild vi har.

Och om vad som krävs av oss som människor, om vi vill vara Guds avbild.

*Staffan Hellgren
Kyrkoherde och kontraktsprost*

LIVET I DANDERYD NR 4 2014

Redaktion

Staffan Hellgren, kyrkoherde
staffan.hellgren@svenskakyrkan.se

Christina Högberg, informatör
christina.hogberg@svenskakyrkan.se

Ansvarig utgivare

Staffan Hellgren, kyrkoherde
staffan.hellgren@svenskakyrkan.se

Design&produktion

Lind Lewin kommunikation
lindlewin.se

Skribenter

Mia Sjöström, Petter Karlsson

Mönster

Lotta Kühlhorn

Fotografer

Elliot Elliot, Håkan Elofsson

Tryckeri

Stockholms Läns Grafiska AB, Danderyd

Svenska kyrkan

DANDERYDS FÖRSAMLING

danderydsforsamling.se

Öppettider

Församlingsexpeditionen:

Mån–fre 9.00–15.00.

Kyrkogårdsförvaltningen:

Mån–fre 9.00 – 15.00.

Växel, tel 08-568 957 00.

Mån–fre 9.00 – 12.00 och 13.00 – 17.00.

Bokning av dop, vigsel, begravning och kyrkor:

Mån–tors 9.00 – 12.00, 13.00–15.00.

Tel 08-568 957 10.

bokning.danderyd@svenskakyrkan.se

Bokning av församlingsgårdar:

Mån – tors 9.00 – 12.00.

Tel 08-568 957 35.

Utställningar Församlingens Hus

27/11-6/2

Störst av allt

Leif Ahrle ställer ut hjärtan i glas.

Vernissage 27 november

17.00–20.00.

Kulturkvällar med mat 11 december

18.00 och 28 januari 18.00.

Leif Ahrle visar bilder och berättar hur man tar fram konstglas.

Pris: 100 kr

(mat och ett glas vin/öl/alkoholfritt).

Bokning: leif.ahrle@outlook.com.

Begränsat antal platser.

15/2-10/4

Danderyds Vårsalong med temat "Vändpunkter"

Vernissage söndag 15 februari

13.00-16.00.

Danderyds konstnärer ställer ut måleri, foto och textil.

Vill du ställa ut? Anmälan till rut.niska.safstrom@svenskakyrkan.se senast 16 januari.

Kyrkbänken 5 år!

Det firar vi med kaffe och tårta

19 november 15.00–17.00.

Välkommen till oss vid

Kyrkbänken (vid Apoteket)

i Mörby Centrum.

Vän med Hamburg

Svenska kyrkan i Hamburg är Danderyds senaste vänförsamling.

Församlingen är till för alla som

vistas i Tyskland i områdena

Bremen, Hamburg, Mecklenburg-

Vorpommern, Niedersachsen och

Schleswig-Holstein. Själva kyrkan

ligger centralt i Hamburgs hamn.

Här kan man fika, delta i olika

aktiviteter och gifta sig.

I december är det julmarknad.

Välkommen Svenska Kyrkan när

du är i Hamburg!

Läs mer på svenskakyrkan.se/hamburg

eller ladda ner appen

Utomlands.

Julmarknad 29/11

I Djursholms församlingsgård är det julmarknad mellan 11.00–14.00.

Adress: Bragevägen 32.

Enebykyrkans julmarknad börjar med grötfrukost 9.00. Därefter försäljning till 13.00.

På julmarknaderna kan du köpa handarbeten, loppisprylar och hembakat bröd.

Möt Majgull Axelsson

Författarkväll i Enebykyrkan

på Förintelsens minnesdag

tisdag 27 januari 19.00.

Majgull Axelsson berättar om sin

senaste bok *Jag heter inte Miriam.*

Samarr. Kyrkan i Enebyberg,

Enebybergsbibliotekets vänner

och Studieförbundet Bilda.

Inträde: 50 kr. (Boklott på biljetten).

Församlingen i din ficka

Nu blir det lättare att hänga med i vad som händer i Danderyds församling. Hemsidan har fått en uppdatering och är anpassad så att du enkelt kan läsa både i datorn, på plattan och i telefonen.

Du kan också ladda ner församlingens app för både iPhone och Android. Sökord: danderyds församling

www.danderydsforsamling.se

Gilla Danderyds församling på Facebook!

Viktiga ord

TEXT MIA SJÖSTRÖM
FOTO ELLIOT ELLIOT

i det nya landet

Prata svenska-caféet i Täby ger nycklar in i det svenska samhället.

ETT HAV AV människor som fikar, pratar och skrattar möter oss när vi kliver in i Tibble kyrkas samlingshall i Täby. Här är Prata svenska-caféet redan i full gång och stämningen är varm. Vid ett bord förklarar en volontär hur ett CV brukar se ut, vid ett annat gör några personer rosor av höstlöv. En kvinna skojar om att hon måste fixa en yngre man åt sin väninna och alla vid bordet skrattar, även maken som ska bytas ut.

Ett par från Egypten som förstått att vi kommer från en tidning vill prata. Finns det någon i Danderyd som kan hjälpa dem? Trots att deras yngste son är mycket sjuk och behöver vård här i Sverige har de fått

Eva Arvidsson.

avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd.

Varje onsdag kommer ungefär hundra människor hit till Prata svenska-caféet. Alla med olika ursprung och levnads-

historier. En av initiativtagarna, Eva Arvidsson som är musikpedagog i Täby församling, berättar att de ville skapa en plats där man kan träffa vänner, öva sig på att prata svenska och få hjälp med allt från blanketter och läxor till att kontakta myndigheter.

– Varje vecka håller jag ett kort föredrag på lätt svenska om Sverige och svenskarna. Idag ska jag exempelvis prata om att Sverige kanske är världens mest sekulariserade land, jämfört med andra länder i världen, säger Eva Arvidsson.

Verksamheten och dess volontärer har fått pris för sitt arbete mot främlingsfientlighet och rasism av både Stockholms läns landsting och Täby kommun. Lars Wählin är en av de viktiga volontärerna som kommer varje onsdag sedan flera år tillbaka.

– Jag läste om Prata svenska-caféet i församlingsbladet och tänkte att jag är duktig på svenska. Men det är min arabiska som jag har fått störst användning för, säger Lars Wählin, eller Abu Seif som han kallas här.

– Mitt arabiska namn Abu Seif betyder "Seifs fader". Mitt namn blir en signal till

Lars Wählin.

de arabisktalande som är här att jag är en som förstår, säger Lars Wählin.

Han har fått många nya vänner, både från andra länder och från Sverige. Flera av dem

träffar han även utanför Prata svenska-caféet för att umgås eller hjälpa till med något.

– Har jag gjort någon annan glad, så blir jag själv glad, säger Lars Wählin.

Fatima Abdullah, Vaxholm

"Jag kommer från Somalia. Jag kom till Sverige för fyra år sedan tillsammans med mitt barn som idag är 14 år. Det är mycket som är annorlunda här i Sverige. Här arbetar både kvinnan och mannen och de är jämlika. I Somalia är kvinnan hemma och inte jämlik med mannen. Och här i Sverige får barnen bestämma, det får de inte i Somalia. Jag har valt ordet Prata svenska-café. Jag tycker om att vara här, för här träffar jag vänner och får hjälp med olika saker, som att översätta de brev jag får på svenska." ➔

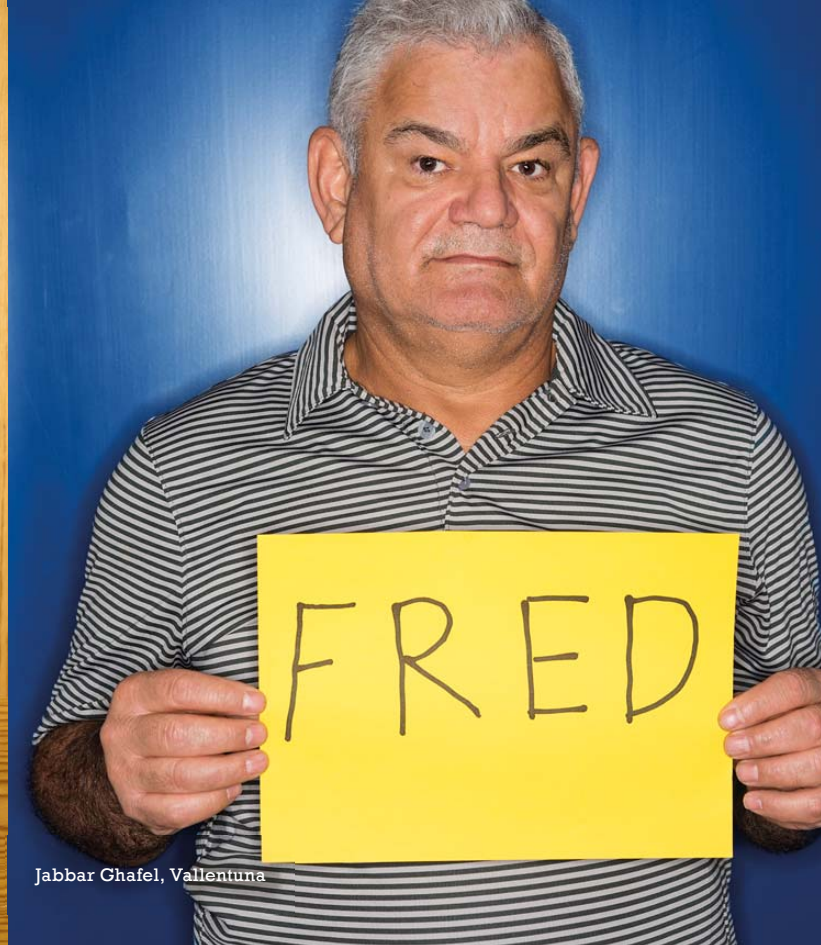
Fatima Abdullah, Vaxholm

Jawad Al-Yasari, Vallentuna

Arezo Mohammadi, Danderyd

Jabbar Ghafel, Vallentuna

➔ **Jawad Al-Yasari, Vallentuna**

”Jag kommer från Irak. Jag har bott nästan fem år i Sverige tillsammans med min fru och tre av mina barn. Men jag saknar mina andra barn och barnbarn som bor kvar i Irak och mina sex bröder, fyra systrar och deras barn. Här på Prata svenska-caféet har jag träffat Abu Seif (volontären Lars Wåhlin). Han hjälper mig med mycket, som att betala räkningar och boka tid hos läkaren. Jag har valt ordet skola.”

Arezo Mohammadi, Danderyd

”Jag kommer från Iran. Jag kom ensam till Sverige för två år sedan. Sverige och Iran är väldigt olika, här har man mycket frihet. Jag har valt ordet mamma. Jag saknar min mamma som bor ensam i Iran. Vi kan bara prata med varandra en gång i månaden på mobilen för det är så dyrt att ringa. Idag är jag väldigt ledsen för igår fick jag veta att min mamma inte får komma hit till Sverige, och jag kan inte resa till Iran.”

Jabbar Ghafel, Vallentuna

”Jag är född i Basra i södra Irak. Jag kom till Sverige för omkring fem år sedan och har kommit till Prata svenska-caféet ungefär lika länge. Jag har min fru och mina fem pojkar här i Sverige, men jag har min bror kvar i Irak. Där har alla blivit giriga, de äter upp varandra. När jag var barn bjöd vi in alla grannar på middag och alla hade med sig en maträtt. Jag har valt ordet fred för jag tycker inte om krig. Jag vill ha fred i hela världen.”

PRATA SVENSKA-CAFEET

Öppet för alla varje onsdag 11.30–14.00 i Tibble kyrka, sällskapsrummet, plan 2, Attundavägen 3 i Täby. Drivs av Röda korsets Täbykrets, Svenska kyrkan i Täby och volontärer. Är icke-religiöst och opolitiskt.

Vill du vara med? Kontakta Eva Arvidsson vid Täby församling på eva.arvidsson@svenskakyrkan.se eller ring 08-580 036 47.

Diakonen Inessa Rejer arbetar med flyktingar i Danderyds församling

– **MITT ALLRA FÖRSTA MÖTE** med en flykting skedde för 16 år sedan. Då träffade jag en pojke som gick i skolan trots att han var gömd. Han hade många frågor kring hur hans liv skulle bli.

Det tog nio långa år innan pojken, som under tiden växte upp till en ung man, fick uppehållstillstånd.

– För en liten tid sedan blev jag bjuden

”För en liten tid sedan blev jag bjuden på hans bröllop, och på dopet av hans första barn, här i Danderyds kyrka. Det var stort.”

på hans bröllop, och på dopet av hans första barn, här i Danderyds kyrka. Det var stort, säger Inessa Rejer.

Genom åren har Inessa Rejer mött flera gömda flyktingar som fått avslag på sin asylansökan. De har gått under jorden för att inte bli utvisade i väntan på ett beslut på sin överklagan.

– Jag är ingen myndighetsperson och jag har tystnadsplikt. När vi möts lyssnar jag först till deras behov, tankar och önskningsar och jag möter mycket oro och svåra frågor som: Tror du att det finns någon framtid för mig?, säger Inessa Rejer.

De människor hon möter har ofta stor överlevnadskraft och vet hur de vill leva

sina liv. En del vill ha praktisk hjälp med att ringa ett samtal eller fylla i en blankett men många vill bara prata, säger Inessa Rejer.

Hon värjer sig mot att mäta eller räkna sitt arbete i antal personer eller kronor.

– Ibland tar det flera år innan man får se ett resultat av arbetet. Men under tiden finns det någonting i blicken när en medmänniska har hittat en liten utväg eller en kontakt, en möjlighet till nästa steg, säger Inessa Rejer som ofta får frågan: *Hur orkar du?*

– Mitt arbete är aldrig betungande, jag känner en stor glädje. Jag och de jag möter arbetar tillsammans och dessutom skapar vi ofta livslånga relationer. Det känns varmt i hjärtat när jag tänker på vår vänskap även om vi kanske aldrig mera ses, eller bara ringer varandra på nyårsafton.

Många av de människor hon mött och stöttat genom åren är idag etablerade i Sverige och hjälper i sin tur andra.

– Behovet att hjälpa är starkt, att ge tillbaka till andra som är i samma situation som de själva en gång var.

Inessa Rejer har byggt upp ett nätverk av kontakter kring arbetet med flyktingar, allt från Danderyds kommun och Danderyds sjukhus till organisationer som Röda korset och enskilda personer. Dessutom träffas diakonerna i Solna, Sundbyberg, Lidingö och Danderyd regelbundet.

– De jag möter saknar ofta fast adress och får flytta ofta. Så vi arbetar gränslöst inom kyrkan – precis som Guds kärlek är gränslös ♦

Vill du också hjälpa flyktingar i Danderyd?

Är du juridiskt kunnig och vill bidra med dina juridiska kunskaper ideellt?

Vill du hjälpa flyktingar på andra sätt?

Kontakta Inessa Rejer på 08-568 957 21 eller epost inessa.rejer@svenskakyrkan.se

In- och utvandring i Sverige 2013

År 2013 folkbokfördes 115 845 personer från utlandet i Sverige. Där ingår arbetskraftsinvandrare, flyktingar och andra skyddsbehövande, studenter, anhöriginvandrare, adoptivbarn och hemvändande svenskar. Hemvändande svenskar var den största gruppen och stod för 18 procent av invandringen. Samma år flyttade 50 715 personer från Sverige till utlandet.

KÄLLA: 20 MYTER OM INVANDRINGEN, REGERINGEN.SE

25

 nyanlända flyktingar ska Danderyds kommun

ta emot varje år enligt en överenskommelse med Länsstyrelsen. Under 2013 kom totalt 37 flyktingar. Sedan 2007 har Danderyds kommun tagit emot 36 ensamkommande barn.

Danderyd ligger lågt

I snitt tog svenska kommuner emot 18 flyktingar per 1000 egna innevånare

under åren 2006 till 2013. I Danderyds kommun tog man emot 4,9 flyktingar per 1000 egna invånare.

KÄLLA: SVT.

Libanon tog emot flest flyktingar

i världen per capita 2013 – 178 flyktingar per 1000 egna invånare.

Utvecklingsländerna

tog emot 86 procent av världens flyktingar år 2013.

KÄLLA: UNHCR, GLOBAL TRENDS

”Gör inte skillnad på människor”

Valspråk för Stockholms biskop Eva Brunne. Texten är hämtad ur Jakobs brev 2:1.

Flykting enligt FN:s flyktingkonvention: En person som har flytt till ett annat land av fruktan för förföljelse på grund av etniskt ursprung, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politisk åskådning. I svensk lag inkluderas även de som flyr förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning.

Om du blev tvungen att fly, vad är det första du skulle ta med dig?

Åsa Jacobson, verksamhetsutvecklare på Röda Korset:

– Min familj.

Anna Winroth, lärare på Danderyds gymnasium:

– Bevis på mitt ursprung i någon form, något som symboliserar mina rötter.

Annelie Olsson, volontär, Prata svenska-caféet i Täby:

– Mina mediciner och mat.

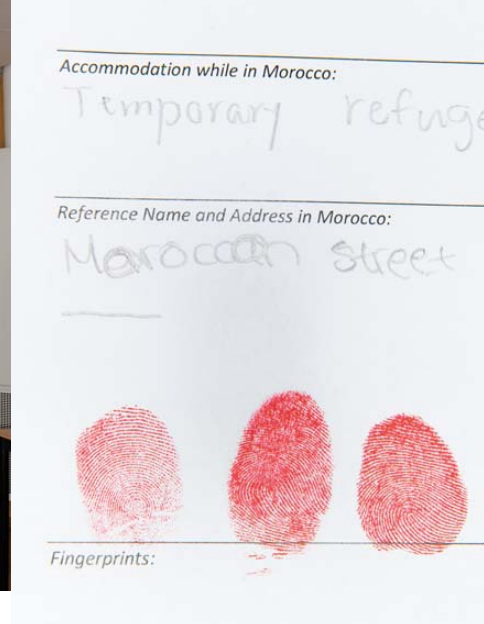
George Kouwenhouen, volontär, Prata svenska-caféet i Täby:

– Jag älskar språk, så jag skulle ta med alla mina lexikon och mina anteckningsböcker, förutom familjen.

Magnus Thorén, pappaledig, Täby:

– Mina barn.

Fly för livet

TEXT MIA SJÖSTRÖM
FOTO ELLIOT ELLIOT

Genom rollspelet På Flykt vill Röda Korset ge skolungdomar en känslomässig förståelse för hur det kan vara att tvingas fly.

Det är en regntung onsdagsmorgon. Klass S13A, som går andra året på Danderyds gymnasium, ska snart börja spela rollspelet På Flykt. Det är skapat av Röda Korsets Ungdomsförbund för att ge skolungdomar en känslomässig förståelse för hur det kan vara att fly.

”Sverige har de senaste åren råkat ut för flera allvarliga naturkatastrofer vilket lett till ett politiskt kaos.” Volontären från Röda Korsets Ungdomsförbund börjar berätta en saga om ett annat Sverige än det vi känner till. ”Vårt land är inte längre säkert eller demokratiskt och det senaste valet miss-tänks vara riggat. En journalist, Sara Andersson, som försökt ta reda på sanningen har blivit mördad.”

Eleverna, som delats in i smågrupper, får nu rollerna i Saras familj – pappan och tre

barn. De måste fly för att undkomma säkerhetspolisen. Under sin flykt ställs de inför olika scenarion där varje val leder vidare till nya situationer. Även om själva spelet är fiktion så bygger alla händelser, som eleverna ställs inför, på verkliga flyktingars berättelser om sin egen flykt.

– Ni behöver nya pass, vart vänder ni er? läser Elin Engström för sina ”familj” Cecilia, Simon och Veronika.

De bestämmer sig för att köpa falskpass av en man för att sedan försöka ta sig ut ur landet på egen hand.

– Men ska vi verkligen lita på honom, vi är ju en barnfamilj, ifrågasätter Simon Granlund.

– Vi har inte så mycket pengar, avgör Cecilia Östman.

Efter många svårigheter lyckas de ta sig ut ur Sverige och hamnar i ett flyktingläger i Danmark.

– Ett flyktingläger är aldrig bra, konstaterar Veronika Gillberg.

– Det känns som om det kan hända något dåligt hur vi än gör, säger Simon Granlund.

De bestämmer sig för att ta sig till kusten, till en båt som kan ta dem till

Marocko där de har släkt. På vägen träffar de på en övergiven liten pojke som de ger lite av sin knapphändiga mat. Några timmar senare möter de en kvinna som letar efter pojken. Hur ska de göra nu? Om de följer med henne tillbaka och visar var de såg pojken så kanske de missar båten?

– Lite sympati här. Tänk om du hade tappat bort ditt eget barn! säger Simon Granlund.

Till slut har ”familjen” genom sina olika val i spelet lyckats ta sig hela vägen till Marocko och Migrationsverket där. De får nu lämna klassrummet och vänta utanför en dörr i korridoren. Efter en stund blir de inkallade till ett litet rum där en sträng person som bara talar engelska kräver att få veta deras historia. Frågorna flyger i rummet och eleverna försöker förklara vilka de är och varför de flytt från Sverige.

– Vilket helvete det var, hon var så pressande, säger Simon Granlund efteråt.

– Man fick lite panik därinne, säger Cecilia Östman, som tycker att hon fått en inblick i hur det kan vara att vara på flykt.

– Vi tog många risker, funderar Veronika Gillberg.

Varje människa kan göra skillnad

– När vi människor inte agerar tänker vi att någon annan ska göra det istället för vi själva. Men det är du som är någon annan.

Det säger Alicia Donat-Magnin. Hon är projektledare på Raoul Wallenberg Academy som arbetar för att få nya generationer att agera för alla människors lika värde. Inspirationskällan är Raoul Wallenbergs gärning att rädda förföljda människor undan döden under andra världskriget.

– Vi brukar säga att vi behöver fler Raoul Wallenberg, fler som står upp för varandra. Vi vill få människor att våga agera och arbetar för att visa konkreta sätt att göra skillnad.

Hemsidan *100 sätt att göra skillnad* som Raoul Wallenberg Academy skapat, är en del i detta arbete. Här finns förslag på saker man kan göra för att skapa en bättre värld för oss alla – allt ifrån att bjuda personen bakom i kön på en kaffe till att besöka en flyktingförläggning.

– Man kan träna upp sitt civilkurage. Börja med

något så enkelt som att säga *Hej* till någon. Nästa gång kanske du frågar om personen behöver hjälp med något. Vi har fått stor respons och många berättar att när de väl börjat våga göra något litet, så vågar de sedan göra något större, säger Alicia Donat-Magnin.

Tanken är att hemsidan *100 sätt att göra skillnad* ska vara interaktiv och de som prövar att göra något, eller några, av förslagen kan sedan diskutera sina upplevelser på sociala medier. Raoul Wallenberg Academy välkomnar även fler idéer om hur man kan göra skillnad. Man har hittills fått in över 400 förslag och utvecklar nu även en lista speciellt riktad till gymnasieelever.

Läs mer på goraskillnad.nu

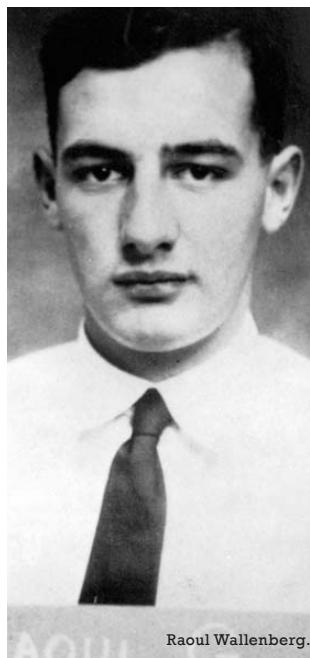
Han räddade tiotusentals

Raoul Wallenberg arbetade som svensk diplomat på ambassaden i Budapest. Genom mod, kunnighet, organisationsförmåga, uppfinningsrikedom och fräckhet räddade han tiotusentals judar undan Förintelsen. Han lyckades även organisera andra länder, så att de gemensamt stoppade en planerad massaker, stormningen av ghetton i Budapest.

I krigets slutskede blev Raoul Wallenberg fängslad av ryssarna och vad som hände sedan är inte helt klart. Ryssarna hävdar att han dog, eller mördades, i fängelset 1947. Sverige agerade passivt efter hans försvinnande och intresserade sig inte för Raoul Wallenbergs öde förrän på 1950-talet.

Ingen svensk har fått så många skolor, gator och parker uppkallade efter sig som Raoul Wallenberg. Han har även blivit hedersmedborgare i USA, Israel, Kanada och Australien.

Läs mer på raoulwallenberg.se eller lyssna på Raouls syster Nina Lagergrens sommarprat från 2014 på sverigesradio.se (sökord Nina Lagergren).

Raoul Wallenberg.

– Och att vi valde att köpa falska pass i början förstörde för oss längs vägen, säger Simon Granlund.

De funderar på vad de själva skulle ta med sig om de tvingades fly på riktigt. Pengar, identitetshandlingar, mat och vatten räknar de upp.

– Och min familj, säger Elin Engström ♦

SPELET PÅ FLYKT

Spelet är gjort av Röda Korsets Ungdomsförbund för skolelever i årskurs nio och på gymnasiet för att skapa ökad förståelse för vad det är att vara på flykt.

Under år 2013 spelades spelet av 154 klasser i 31 kommuner över hela Sverige. Man har även spelat rollspelet med personal på boenden för ensamkommande flyktingbarn, olika ungdomsorganisationer och besökare i Almedalen.

Vill du boka På Flykt?

Spelet är kostnadsfritt för skolor.

Speltiden är cirka 2 timmar.

Läs mer på Röda Korsets Ungdomsförbunds hemsida rkuf.se

Vill du hjälpa till?

Röda Korsets Ungdomsförbund utbildar spelledare över hela landet. Kontakta Johanna Lindvall på johanna.lindvall@redcross.se för mer information.

TEXT MIA SJÖSTRÖM

De 1,2 miljoner svenskar som lämnade Sverige för Amerika kan ge oss en ökad förståelse för de nya svenskar som kommit hit idag.

Utvandrare & invandrare

Över 3000 människor har dött på flykt över Medelhavet bara under 2014.

FOTO: TT OCH EMIGRANTERNAS HUS.

Det finns stora likheter mellan den utvandring som ägde rum en gång i tiden och den invandring som sker idag.

Det säger Roger Bodin, chef för Emigranternas hus i Göteborg. Emigranternas hus vill genom berättelsen om den stora utvandringen till Amerika bidra till ökad kunskap om migration, förståelse och tolerans mellan olika grupper och nationer.

– Mellan 1850 och 1930 lämnade 1,2 miljoner människor, 23 procent av befolkningen, Sverige. De gjorde det främst på grund av fattigdom men även religiös ofrihet, bristande framtidstro och politisk intolerans spelade in, säger Roger Bodin.

Inom forskningen talar man om två faktorer – push-faktorn och pull-faktorn – som påverkar en människa att migrera. Push-faktorn är det som tvingar iväg en människa, exempelvis krig, förföljelse eller intolerans och pull-faktorn är det som lockar en människa att flytta, exempelvis hopp om försörjning, fred, frihet och trygghet.

– Det brukar diskuteras vad det är som avgör – push- eller pull-faktorn. Forskningen visar att båda faktorerna finns med när det uppstår en befolkningsrörelse, men att den avgörande faktorn oftast är en push-faktor, säger Roger Bodin.

Befolkningsrörelser över gränser, migration, har i alla tider varit en del av mänsklighetens historia.

– De samhällen som klarar av att hantera olikheter blir framgångsrika, medan samhällen som sluter sig och inte tillåter nya idéer går tillbaka, säger Roger Bodin.

På Emigranternas hus tar man emot skolklasser och berättar om de fattiga svenskar som blev invandrare i Amerika. Många var jordlösa eftersom bara äldste sonen i en familj ärvde gården. I Amerika däremot kunde man få köpa land billigt. Men det var dyrt att resa på den tiden – en biljett kostade motsvarande en årslön för en dräng. För att få råd var man flera som gemensamt sparade ihop till en resa åt en i gruppen eller syskonskaran och den förste som kom till Amerika kunde sedan lite lättare tjäna ihop pengar till en biljett att skicka hem till näste på tur.

– När svenskarna kom till det nya landet gjorde de mycket av det som nya svenskar gör hos oss, berättar Roger Bodin. De slog sig ner där det redan bodde svenskar – Chicago hade fler svenska invånare än hela Göteborg hade då. De höll kontakt med sina svenska rötter genom att fira svenska högtider, sjunga svenska sånger, läsa svenska böcker, ge ut tidningar på svenska, starta svenska föreningar och bygga svenska kyrkor och sjukhus.

Det här fenomenet är mänskligt och inte något som är förbehållet någon särskild grupp, understryker Roger Bodin.

– Det mesta oss människor emellan är likt oavsett var vi kommer ifrån, men vi ska ha stor respekt och tolerans för de små olikheter som skiljer oss åt, säger Roger Bodin ♦

Den svenska utvandringen
Mellan 1850 och 1930 lämnade 1,2 miljoner människor Sverige för Amerika.

Av de som gav sig iväg fick omkring 20 procent det väldigt bra, 40 procent blev medelkassamerikaner, 20 procent fick det svårt och 20 procent flyttade tillbaka till Sverige.

År 1924 begränsades all invandring till USA och 1930 upphörde den i stort sett då världen drabbades av en ekonomisk depression.

Idag finns det omkring 12 miljoner amerikaner som betraktar sig som ättlingar till skandinaviska invandrare.

KÄLLA: SO-RUMMET.SE/EMIGRANTERNAS HUS

51,2 miljoner människor

var på flykt i slutet på 2013, vilket är 6 miljoner fler än 2012. Så många flyktingar har det inte funnits medan andra världskriget.

Asyl betyder fristad

Att söka asyl är en mänsklig rättighet. År 2013 beviljades 26 811 asylsökande uppehållstillstånd i Sverige. Därutöver kom 1 902 kvotflyktingar i samarbete med FN:s flyktingorgan UNHCR.

KÄLLA: REGERINGEN.SE

Hundratals år av invandring

Under medeltiden kom hansatyskar till Sverige och under 1500- och 1600-talen kom finnar, romer och valloner. Under 1700- och 1800-tal kom judar, fransmän, italienare och skottar.

Först under andra världskriget, en tid efter det att den stora utvandringen till Amerika upphört, blev Sverige ett invandrarland istället för ett utvandrarland. Under kriget kom flyktingar från Tyskland, de nordiska länderna och Baltikum. Efter kriget, när den svenska ekonomin satte fart, tog vi emot arbetskraftsinvandring från Skandinavien, Italien, Grekland, Jugoslavien och Turkiet.

I slutet av 1960-talet bildades Statens invandrarverk och reglerad invandringen infördes. Det betydde att den som ville invandra behövde ha ett uppehållstillstånd klart före inresan. De som ville komma för att arbeta behövde ha ett arbetserbjudande och en arbetsmarknadsprövning, om de inte var nordbor, flyktingar eller en familjemedlem. Flyktingar kom till Sverige i anslutning till krig och kriser, som militärkuppen i Chile.

I mitten av 1980-talet kom asylsökande från Iran och Irak, Libanon, Syrien, Eritrea och Turkiet och några år senare även från Somalia, Kosovo och flera av de forna öststaterna. Nu blev väntetiderna på beslut längre och fler fick avslag eftersom det inte alltid var förföljelse, utan fattigdom och bristande framtidstro, som fått dem att fly. Under 1990-talet bröt kriget i forna Jugoslavien ut och drev rekordstora mängder människor på flykt.

År 1997 blev reglerna mer restriktiva kring anhöriginvandring. Två år senare satte Europeiska rådet upp målet att EU på sikt ska bygga upp en gemensam asyl- och migrationspolitik. Sverige blev fullvärdiga medlemmar i Schengen-samarbetet år 2001 och gränserna mellan 13 medlemsländer öppnades. Fler EU-medborgare sökte sig till Sverige för jobb.

Idag är knappt 16 procent av Sveriges befolkning födda i ett annat land ♦

A woman with dark hair, wearing a white feathered headdress, a pearl necklace, and a white lace-trimmed top. She is looking directly at the camera with a slight smile. The background is filled with vibrant, out-of-focus bokeh lights in shades of red, yellow, blue, and pink. A string of blue and white beads hangs in front of her face.

Genom helvetets portar

Hon skämtar om kvinnor som stenas till döds. Hon har inget val. För Zinat Pirzadeh, 47, är humorn bästa vapnet mot världens ondskor och egna mardrömmar.

HON FOR IN GENOM helvetets portar på en persisk moped. Hon återfann himmelriket på ett kafferep i Skellefteå. Däremellan en flykt full av färor, många onämnbare.

– Jag var rädd. Jag hade hört om barn som kastats utför stup för att de grät. Män som sköts av människosmugglarna för att de inte skulle förråda gruppen. Jag har upplevt saker jag inte ens kunnat skriva om eller ens titta tillbaka på. Under arbetet med första romanen fick jag sådan andnöd att jag måste åka till akuten.

För bakom clownens skratt döljer sig ett djävulsgrin. Zinat Pirzadeh må vara utsedd till landets roligaste ståuppare 2010, men hennes skämt har alltid haft en mörk resonansbotten. Hon påpekar gärna att en av tolkningarna av ordet "komedi" är "trasig människa".

– De flesta komiker vet vad utsatthet vill säga. De har antingen varit mobbade eller mobbare.

I Zinat Pirzadehs fall förvandlades en lycklig barndom till tragedi, när ayatollorna tog över Iran: Bortgift med tvång för att ha tagit en moppetur med en kille i sin egen ålder. En ex-man som misshandlade henne. En bekant som stenedes till döds.

En kamrat vars hjärnsubstans hon fortfarande försöker skölja ur sitt hår. En regim som först fick hennes föräldrar att fly, därefter hon själv med treåriga sonen Armand fastklamrad vid bröstet.

– Hur jag vågade? För att de andra alternativen var döden, döden och döden. Jag hade inget val, så enkelt är det. Eller så svårt.

Zinat Pirzadeh har med åren blivit en älskad folkhemsblatte tack vare sin rappa tunga och vassa penna. Gift sig svenskt, bor i klassisk sossekasern från 50-talet, handlar på Ica och äger norrländsk sommarstuga. "Mäklaren tyckte jag var galen som köpte en kåk jag inte ens sett. Jag svarade: Men herregud, jag gifte mig ju med en man jag aldrig sett!"

Assimilerad som få alltså. Ändå kan man hela tiden ana sorgen bakom de knallröda läpparna. Ingen vill i grunden fly sitt hemland, det är en sanning hon gärna inpräntar. Få väljer utan god anledning ett nordiskt köldhål som flyter av mellanmjölk och surströmmingsspad. Flykting blir man av tvång.

Själv minns hon sina första månader på flyktingförläggningen i Jörn som en blandning mellan lättnad och mardröm.

Inga bödlar – men heller inget uppehållstillstånd. När pengarna var slut sydde hon kläder åt folk och plockade bär i skogen. När Armand skrek av hunger kokade hon soppa på ketchup hon norpat på McDonalds.

– De ensamkommande flyktingbarnen är mina hjältar. De som var barnarbetare inom industrin redan som sexåringar. De som liksom jag gick till fots i hunger och kyla och efteråt inte ens törs prata om var, eftersom det finns fler som måste ta samma väg. De som känt en annan rädsla än den svenske charterturisten, som är skraj för att bli skaldjursförgiftad ...

Det där är typiskt Zinat Pirzadeh: de snabba nypen i det svenska tevesoffehullet. Det sker ömsom med getinggadd, ömsom med ömhet:

– Tänk om vi stenede folk för otrohet även i Sverige, tänk vilket sjå det skulle bli efter varje Finlandsresa eller konferenshelg.

– Vadå integration? Bara för att man står i ett garage, blir man väl ingen bil?

– Varför måste våra politiker alltid vara så politiskt korrekta?

Eller som när hon berättar om kattmamman som jagades av iranska pojkar med slangbella och ändå tog sig tid att ➡

”Den svenska skogen är ju en fantastisk, naturlig mötesplats. Det farligaste djur som finns där är fästingar ...”

➔ rädda sina ungar upp på ett tak. En händelse som fick henne att själv våga fly från hemland och våldsamt make:

– Jag hade blodsmak i munnen när vi tittade på varandra, den där modiga katten och jag. För mig var det livsavgörande, ett Guds ingripande. Men när jag försöker förmedla det till en icketroende svensk, blir ofta kommentaren ”Men det där var verkligen inspirerande. Det måste jag twittra om.”

Kanske är det flyktingens största dilemma: att så få kan föreställa sig vad flykt egentligen innebär. ”Fler svenskar borde läsa Love Almqvist som tvingades fly Sverige och dog i exil. Med honom kan jag lätt identifiera mig.” Men det finns undantag. Som papperslös träffade Zinat rektorn på Komvux i Skellefteå, Gunnar Toreman och hans fru Inez. Idag kallar hon dem sina svenska föräldrar.

– Egentligen fick ingen utan personnummer börja på Komvux. Men Gunnar tyckte synd om mig och tog in mig mot reglementet. Inez passade Armand när jag

behövde plugga och lyssnade när jag behövde prata.

Att hon fick slussas ut på den svenska landsbygden, inte till ett förortsgetto, ser Zinat som en välsignelse:

– Vi är flyktingarnas lucky bastards, vi som direkt fick möta det som kallas ”vanligt svenskt bondförnuft”. Ingen frågade hur jag skulle integreras. Jag var med, helt enkelt. På kafferepet, på skogsutflykten, i kyrkan ... Jag, Gunnar och Inez möttes i vår gemensamma tro på Gud. Utan Gud skulle jag aldrig vågat fly. Jag tycker det är så synd att folk hellre sitter på krogen än i Svenska kyrkan. Den borde vara mer samhällsengagerad, det är sant. Men den är också värd ett större erkännande.

Tjugofyra år efter ankomsten till det nya landet bor Zinat med man och barn i en femrummare där Taube och Strindberg sitter på toaletten och svenska flaggan vajar från balkongen. Men tapeterna är färggranna påfåglar, borden pryds av snäckskal, gardinerna skimrar i guld och silverbordet kommer från Bombay. Buddhastatyer

samsas med hinduiska gudar i batik och sängkuddar med Maria och Jesusbarnet i färgtryck.

Salig blandning är bara förnamnet. Men också en bra bild av en 47-åring som elegant glider mellan ytterligheterna och försöker fundera fritt kring integration, rasism och svenskhet:

– Varför var det bara gamla tanter som reste sig för mig på tåget, när jag var gravid? Varför slår en äkta svensk först 112, istället för att gå fram till någon som ramlat ihop på gatan? Och hur länge är man egentligen invandrare? Ända tills man utvandrar igen? Varför återvinner vi burkar men inte människor?

Har du någonsin mött hat från rasister?

– Är himlen blå? Herregud, jag törs inte ens skylta med min adress. Jag har haft krossade fågelungar på ytterdörren.

Kan du förstå att vissa svenskar har svårt för invandrare?

– Det kan säkert kännas provocerande att många av oss tar vara på möjligheter som svensken själv inte ser. Och då talar jag

”Om man säger sig ha flytt för att få yttrandefrihet och inte lär sig svenska – vad är då vitsen med att fly?”

inte om socialbidragen eller jobben. Få av oss har kommit hit på grund av dem, utan för att vi har genomlevt ett inferno. Därför njuter vi kanske mer när vi äter – vi vet ju hur det är att vara hungrig. Eller är glada bara huset står kvar och inte är bombat. Har man levt med döden under huden, älskar man gärna livet mer.

Finns det ändå de som absolut inte ska få bli svenska medborgare?

– Ja, de som har anslutit sig till Isis ska fanimej inte få sätta foten här. Mot dem är vi alldeles för flata. ”Men de är ju svenskar...” ”Nej, de är barnamördare!” Ta bort deras medborgarskap, säger jag.

Har Sverigedemokraterna rätt på vissa punkter?

– Det är ett parti som utnyttjar folks rädslor och missnöje. När det är så mycket prat om kris, när hela länder går i konkurs, finns det en grogrund för dem. Men det räcker inte att kalla dem rasister. Vi måste ta debatten som de har dragit igång på allvar, eftersom den är viktig. Och jag instämmer i att man måste ställa krav på dem som kommer. Och att vi måste diskutera hur många vi faktiskt klarar att ta emot. Men när Jimmie Åkesson säger att alla borde stanna där de är födda, blir det bara löjligt. ”Okej”, säger jag, ”men då skulle du aldrig någonsin lämnat Skåne.”

Ställer vi för låga krav på de som kommer hit?

– Ja, det finns ett omhändertagande som ibland går för långt. Jag vill inte gå så långt som till språktest, men det ligger på flyktingarna att själva ta initiativ. Ha svensk radio som ljudmatta hemma. Kolla svenska filmer. Lyssna på Evert Taube. Språket är nyckeln till all integration. Om man säger sig ha flytt för att få yttrandefrihet och inte lär sig svenska – vad är då vitsen med att fly?

Hur ser du på de tiggande romerna?

– Där är jag klugen. I min tradition säger

man att det är vi som ska tacka för att vi får ge. Samtidigt säger islam att bara föräldralösa, sjuka och handikappade äger rätt till allmosor. Jag ger ibland mat eller kläder till någon som verkar riktigt illa däran. Men det är säkert bättre att gå genom de etablerade hjälporganisationerna om man vill göra nytta på sikt. Jag brukar gå in på en sajt som heter Action Aid. Där kan man med ett knapptryck skänka till exempel en get till en familj i tredje världen.

Hur kan vi skapa bättre band mellan svenskar och invandrare?

– Jag har en dröm om att skapa ett projekt där vi möts för att promenera och plocka blåbär och kantareller. Jag menar, den svenska skogen är ju en fantastisk, naturlig mötesplats. Det farligaste djur som finns där är fästingar ...

Tänker du återvända till Iran om regimen faller?

– Idag har jag förmodligen ett pris på mitt huvud, så det går inte. Jag vågade inte ens åka hem till min älskade mormors begravning. Men en dag skulle jag gärna ha en vinterstuga i Iran, medan min man åker skidor i Glommersträsk.

För Zinats relation med kocken, musiker, förre Idol-deltagaren och numera nyktrare alkoholisten Knut Berggren är utan tvekan ett exempel på att möten mellan kulturer oftast berikar mer än skadar. Självt avslutar hon gärna med historien om hur hennes egen pappa, numera 80 år och bosatt i Rinkeby, förbluffades över att Knut bytte blöjor på sin nyfödda dotter.

– Jag är glad att jag inte är född i Sverige, muttrade pappa. En tid senare skulle jag hämta min dotter hos honom och mamma. Då kröp det fram att det var han, inte mamma, som hade bytt blöjorna på henne.

– Och tre gånger, Zinat sa han med illa dold stolthet. Tre gånger! ♦

Namn: Zinat Al Sadat Pirzadeh.

Född: 22 februari 1967

i Mazandaran, Iran.

Yrke: Komiker, skådespelare och författare.

Familj: Maken Knut Berggren, 42, söner Armand, 25, och Caspian, 9, dottern Mahbanoo, 2, bonusbarnen Isac, 17, Rex, 11, och Julian, 7.

Box: Lägenhet i Hägersten, stuga i Glommersträsk, Norrland.

Äter: Vegetariskt. ”Gärna en färdig matkasse till dörren.”

Dricker: Bubbelvatten med lite salt och lime.

Läser: Mest sms och just nu boken *Alla svenskar kan bli miljonärer*. ”Jag tyckte titeln lät bra...”

Lyssnar på: Evert Taube, Alice Babs, Björn Afzelius och Jussi Björling. ”Min man säger att det känns som att vara hemma hos sin farmor.”

Ser: Bollywoodfilmer, öppna brasan och barnen som leker.

Motto: ”Finns till för mina barn och vara en bra granne.”

Aktuell: Med föreställningarna *Bakis i burkan* och *Ingen har dött av surströmming* – än.

Skriver på nya romanen *Vinterfjäril*, som bland annat handlar om flykten till Sverige.

KURSER OCH FÖREDRAG

Kreativ helg med Maria-tema

Vi studerar Maria i konsthistorien och undersöker den feminina principen inom oss, det skapande, vårdande och beskyddande och uttrycker det i måleri och skulptur. Inga förkunskaper behövs. Kursledare: Marianne Lagercrantz, konstnär & bildterapeut.

Tid: Lördag 28 februari 11.00–17.00 och söndag 1 mars 9.30–15.00.

Söndagen inleds med morgondans och gudstjänst i Danderyds kyrka.

Plats: Församlingens Hus.

Kostnad: 300 kr. Ta med egen lunch.

Frågor och anmälan: anneli.amilon@svenskakyrkan.se eller 070-259 00 68.

Dans, hälsa och andlighet

Rörelsemeditation och cirkeldans.

Tid: Torsdagar jämna veckor med början 22 januari 10.30–12.00.

Plats: Petruskyrkan.

Dansledare: Anette Jansson

och AnneLi Amilon.

Frågor och anmälan: anneli.amilon@svenskakyrkan.se eller 070-259 00 68

Medicinsk yoga

Ledare: AnneLi Amilon.

Tid: Torsdagar ojämna veckor med början 29 januari 10.30–12.00.

Plats: Petruskyrkan.

Frågor och anmälan: anneli.amilon@svenskakyrkan.se eller 070-259 00 68.

Frukostklubben

Näring för kropp och själ!

Vi äter frukost tillsammans och lyssnar till intressanta föredrag.

Tid: Lördagarna 28 februari och 25 april 9.30–11.00.

Plats: Församlingens Hus.

Ikonmåleri

Kurs i ikonmåleri, tio gånger

Tid: Start onsdagen den 28 januari, 18.00–21.00 i Sättraängskyrkan.

Kostnad: 1800 kr exkl. material.

Anmälan: Pyret Sellberg, 08-755 23 35.

Så kan du hjälpa flyktingar i andra länder:

Svenska kyrkan ger katastrofhjälp i form av mat, vatten och tält men arbetar också med långsiktig återuppbyggnad.

Att själv kunna påverka sin situation är viktigt och kyrkan arbetar för att engagera de drabbade.

Läs mer på svenskakyrkan.se/internationellt-arbete eller ring Givarservice på 018-16 96 00.

Bidra till vårt internationella arbete genom att ge en gåva till Svenska kyrkans insamlingskonto pg 90 01 22-3.

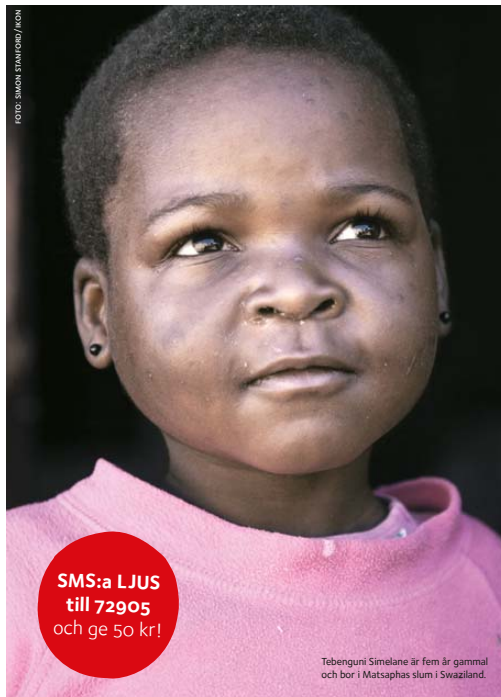
Märker du inbetalningen med ”katastrof” går hjälpen till Svenska kyrkans arbete med flyktingar ifrån bland annat Irak, Sydsudan och Syrien.

Stöd till flyktingar från Syrien

I ökenlägret Za'atari i Jordanien bor över 200 000 flyktingar från Syrien. Lägret har på ett år blivit Jordaniens fjärde största stad.

Dina gåvor kan konkret förändra livet för flyktingarna där.

- **För 80 kronor** ger du ett skolbarn skolutrustning.
- **För 160 kronor** ger du ett hygienpaket till en familj i flyktinglägret.
- **För 300 kronor** får en hel familj på fem personer varma underställ till vintern.
- **För 800 kronor** ger du en flyktingfamilj ett paket med gasvärmare, gasflaska och refill så att de kan värma upp tälten under de iskalla vintermånaderna i öknen.

SMS:a LJUS till 72905 och ge 50 kr!

Tebenguni Simelane är fem år gammal och bor i Matsaphas slum i Swaziland.

LÅT FLER FÅ FYLLA FEM

Varje år dör närmare 7 miljoner barn innan sin femte födelsedag. Tebenguni från Swaziland har fått möjligheten att fylla fem. Din gåva ger ännu fler barn en framtid.

SMS:a LJUS till 72905 och ge 50 kr!
Läs mer: svenskakyrkan.se/internationellt-arbete

PG 90 01 22-3
BG 900-1223

90 SVENSK
KIRKANS
KONTROLL

Svenska kyrkan
INTERNATIONELLT ARBETE

part of
actalliance

Välkommen

BARN

Kyrkans förskola, 1–5 år
finns i Djursholms församlingsgård, vid Petruskyrkan i Stocksund och i Träffpunkten vid Eneby torg. Maxtaxa gäller. Välkommen att ringa förskolechef Ebba Zeno, 08-568 957 02. Anmäl till www.danderyd24.se

Spädbarnsmassage

Ålder: 2–6 månader.
Max åtta barn/kurs.
Kurs 1: 14/1, 21/1, 28/1, 4/2, 11/2.
Kurs 2: 1/4, 8/4, 15/4, 22/4, 29/4
Tid: 11.00–12.30.
Plats: Andrum, Mörby centrum.
Kostnad: 200 kr för 5 träffar.
Ledare/anmälan: Susanne Kindwall, 070-483 62 60.

Babysång

Barn 0-1 år. Start 21/1, därefter 4/2, 18/2, 11/3, 18/3.
Tid: 11.30–13.00.
Plats: Danderyds kyrka.
Kostnad: 50 kr/gång inkl lunch.
Föränmälan/ledare: AnnSofi Silander, 073-984 39 75, annsofisilander@gmail.com

Barnrytmik och musiklekis

Grupper för barn 0–6 år i Djursholms församlingsgård, start 14/1 och Andrum i Mörby centrum, start 15/1.
Föränmälan/ledare: AnnSofi Silander, 073-984 39 75, annsofisilander@gmail.com

Vardagsgudstjänst för barn

se danderydsförsamling.se

UNGDOM

Aupair meeting

Djursholms församlingsgård. International group. Get to know other aupairs, have a coffee and a laugh.

Wednesdays 7 pm. Start 14/1.
Contact: Marianne Wilöf, 070-529 69 22.

Konfirmation i Svenska kyrkan

Född 2000? Under 2014–2015 är det din tur att vara konfirmand. Kontakt: Simon Liljecrantz, 08-568 957 43.

Svenska Kyrkans Unga

Petruskyrkan i Stocksund är mötesplatsen för unga i Danderyd efter konfirmationen. Svenska Kyrkans Unga träffas varje torsdag utom under skollov. Alla är välkomna! Ungdomsmässa 19.00.
Kontakt: Simon Liljecrantz, 08-568 957 43.

VUXNA

Sorgegruppen

Du som har drabbats av sorg är välkommen att delta i en *Leva vidare-grupp* där du kan dela tankar med andra.
Kontakt: Bosse Divander, 08-568 957 17.

Lovsång- och samtalsgrupp

Tid: Tisdagar kl 19.30, 27/1, 10/2, 24/2, 10/3, 24/3.
Plats: Vagnslidret i Sättraängskyrkan.
Kontakt: Lennart Rapp, 070-216 60 48.

Män emellan

Samtalsgrupp för män i rosa rummet brevid Sättra prästgård.
Tid: Lördagar 10.00–12.00 24/1, 14/2, 7/3, 28/3.
Kontakt: Johan Olsson, 070-2490075.

Bibelstudium

Vi läser kommande söndagens bibeltexter och pratar om hur de berör oss och våra liv här och nu.
Plats: Andrum, Mörby Centrum.
Tid: Onsdagarna 19/11, 3/12, 17/12, 14/1, 28/1, 11/2, 25/2, 11/3, 25/3, 13.30–15.00.
Kontakt: Bosse Divander, 08-568 957 17.

Qigong

Start: Tisdagen den 27/1.
Plats: Enebykyrkan, Enebyborg.
Tid: 10.00–10.45.
Kostnad: 300 kr termin.
Ledare: Ros Marie Sandahl.

Seniorgymnastik Enebyberg

Start: 26/1.
Plats: Enebykyrkan, Enebyborg.
Kostnad: 300 kr termin.
Ledare: Britt Hellberg.

Seniorgymnastik Djursholm

Tid: Onsdagar 10.00–11.00.
Plats: Djursholms församlingsgård. Start 21/1.
Kostnad: 300 kr termin.
Ledare: Christina Ugglä.

TRÄFFPUNKTER

Andrum

Danderyds församlingslokal i Mörby centrum, plan 5. (Stängt 22/12–8/1.)
Öppet Hus
Måndag och tisdag 12.00–16.00.
Lunchandakt
Måndag 12.00–12.20.
Veckomässa
Tisdag 12.00–12.20.
Frukost i gemenskap
Fredag 9.00–10.00.
Spädbarnsmassage, se spalt ett.
Barnrytmik 0–4 år
Anmälan Annsofi Silander 0739-84 39 75.

Livsglädje tillsammans

Enebykyrkan, Enebyborg. 14.00. Program, servering, andakt. Kom som du är!
Tid: 25/11 och 9/12, 27/1, 24/2, 24/3, 24/4.
Kontakt: Inessa Rejer 08-568 957 21, Ragnar Karlsson 08-510 501 73.

Kyrkbänken i Mörby Centrum, Apoteket

På onsdagar 15.00–17.00 finns präst, diakon eller annan personal på plats för samtal. De berättar också gärna mer om församlingens verksamhet.

Afternoon tea

Musik, underhållning eller föredrag samt kaffe/te och andakt. Start: 21/1.
Onsdagar 14.00–15.30.
Entré: 50 kr.
Restaurangen, Kevinge Vårdshus, Edviksvägen 1A.
Kontakt: Catharina Björnstedt, 08-568 957 29.

Musiklyssning

Tisdagar ojämna veckor 13.00–14.30 på Idalagården 13/1, 27/1, 10/2, 24/2, 10/3, 24/3, 7/4, 21/4, 5/5.

Djursholms kyrkliga arbetskreter

Träffas på måndagar 12.00 i Djursholms församlingsgård.

Idala Träffen

Fredagarna 28/11, 30/1, 27/2, 27/3, 24/4, 13.00 på Idalagården. Vasavägen 34 i Stocksund. Musik, kaffe och samtal.

Gudstjänster & konserter

GUDSTJÄNSTER

FÖRSTA I ADVENT

30 november

Danderyds kyrka

9.00 Gudstjänst med små och stora, Lisa Axelsson Runeborg, Minikören, Musiklekis. Trumpet. Kyrkorv med julpyssel.

11.00 Högmässa, AnneLi Amilon, Catharina Björnstedt Brasskvartett, Kyrkokören, Vokalensemblen.

Djursholms kapell

11.00 Gudstjänst, Caroline Krook, Kapellkören.

Enebykyrkan

11.00 Gudstjänst, Christina Molin, Bosse Divander, Enebykyrkans kör.

Sätraängskyrkan

16.00 Temamässa, Bosse Divander, Gosskören.

Söndag 21 december

Danderyds kyrka

11.00 Högmässa, AnneLi Amilon, VocAlice.

Djursholms kapell

11.00 Gudstjänst, Christina Odenberg.

Enebykyrkan

11.00 Gudstjänst, Fredrika Gårdfeldt

JULAFTON

Danderyds kyrka

10.00 Samling vid krubban, Anna Ortner.

17.00 Julbön, Jennie Petersen. Damkör.

23.30 Julnattsmässa, Jennie Petersen. Sång: Johan Wällberg.

Djursholms kapell

9.00 Lillkrubban, Fredrika Gårdfeldt.

10.00 Samling vid krubban, Fredrika Gårdfeldt.

16.00 Julbön, Lars Collmar.

23.30 Julnattsmässa.

Enebykyrkan

11.00 Samling vid krubban, Manoj Kumar.

23.30 Midnattsgudstjänst, Bosse Divander, Enebykyrkans kör.

Petruskyrkan

10.00 Samling vid krubban, Gösta Tingström.

17.00 Julbön, Roger Gärtner. Sång: Erik Linder.

Sätraängskyrkan

23.30 Julnattsmässa, Gösta Tingström. Solist: Lage Wedin.

JULDAGEN

Danderyds kyrka

7.00 Julotta, Roger Gärtner, Manskör.

Djursholms kapell

7.00 Julotta, Caroline Krook, Kapellkören.

Sätraängskyrkan

16.00 Juldagsmässa, Anna Ortner.

Sång av Monika Mannerström Skog.

ÖVRIGA GUDSTJÄNSTER:

På hemsidan samt annons i DN och SvD på fredagar.

ANNANDAG JUL

Enebykyrkan

11.00 Sammanlyst gudstjänst, Bosse Divander.

Söndag 28 december

Danderyds kyrka

11.00 Högmässa, Jennie Petersen.

NYÅRSAFTON

Danderyds kyrka

17.00 Nyårsbön med orgelmusik, Stefan Bendtz. Orgel: Johan Björling.

Djursholms kapell

17.00 Nyårsbön, Ylva Eggehorn.

Enebykyrkan

17.00 Nyårsbön, Christina Molin.

NYÅRSDAGEN

1 januari

Danderyds kyrka

11.00 Högmässogudstjänst, Stefan Bendtz.

Enebykyrkan

11.00 Gudstjänst med nattvard, Christina Molin.

Söndag 4 januari

Danderyds kyrka

11.00 Söndagsgudstjänst, AnneLi Amilon.

Enebykyrkan

11.00 Gudstjänst, Bertil Svensson, Christina Molin. Enebykyrkans kör.

TRETTONDAG JUL

6 januari

Danderyds kyrka

16.00 Musikgudstjänst, AnneLi Amilon, Rikard Karlsson, orgel.

Djursholms kapell

11.00 Gudstjänst, Roger Gärtner.

TEMAGUDSTJÄNSTER

Morgondans

Danderyds kyrka

Söndagarna 1 februari och 1 mars 9.30-10.30.

Meditativ cirkeldans för kropp och själ.

Dansledare: Anette Jansson och AnneLi Amilon.

Gudstjänst – helt enkelt!

Danderyds kyrka

1 februari 11.00. Nya volontärer välkomnas i gudstjänsten, AnneLi Amilon.

1 mars 11.00.

Gudstjänst med Maria-tema, AnneLi Amilon, Marianne Lagercrantz, konstnär och bildterapeut.

Gudstjänst

med små och stora

Danderyds kyrka

Söndag 30 november 9.00, Julafton 24 december 10.00, Söndag 15 februari 11.00.

Gudstjänst

med små och stora

Djursholms kapell

Söndag 16 november 11.00, Julafton 24 december 9.00 och 10.00, Söndag 1 februari 11.00.

Gudstjänst

med små och stora

Enebykyrkan

Söndagarna 14 och 24 december 11.00.

Temamässa med måltid

Sätraängskyrkan

30 november, 21 december, 25 januari, 22 februari och 22 mars 16.00. Bosse Divander och volontärer.

KONSERTER

Söndag 23 november 16.00

Danderyds kyrka

Var inte rädd för mörkret

Kören VocAlice, Kerstin Evén, dirigent.

Lördag 6 december 16.00

Djursholms kapell

Julkonsert

Kapellkören med Cecilia, Ingrid och Ingemar von Heijne.

Söndag 7 december 16.00

Danderyds kyrka

Julens sånger och psalmer

Danderyds Kyrkokör, Oskar Johansson, baryton. Orgel: Anders Ölund. Dirigent: Rikard Karlsson. Lyssna och sjung med i julens sånger och psalmer.

Tisdag 9 december 12.00

Danderyds kyrka

Lunchmusik med soppa

Julmusik på orgel med Anders Ölund, orgel. 25 minuter konsert. Därefter soppa i Församlingens Hus, 40 kr.

Fredag 12 december 17.00

Danderyds kyrka

Luciakonsert

Musiklekis, Mini-, Diskant- och Flickkörerna. Kerstin Evén, dirigent. Insläpp 16.45.

Onsdag 17 december 19.00

Enebykyrkan

Julkonsert

Enebykyrkans kör och Ungdomskör. Eva Wedin och Terese Fredenwall, dirigenter.

Söndag 21 december 16.00

Danderyds kyrka

Svenska julvisor och engelska carols

Danderyds Vokalensemble, solister och orkester. Rikard Karlsson, dirigent.

Tisdag 13 januari 12.00

Danderyds kyrka

Lunchmusik med soppa

Liv och Per Skareng, gitarr. 25 minuter konsert. Därefter serveras soppa i Församlingens Hus (40 kr).

Tisdag 3 februari 12.00

Danderyds kyrka

Lunchmusik med soppa

Anders Ölund, orgel. 25 minuter konsert. Därefter serveras soppa i Församlingens Hus (40 kr).

Söndag 15 februari 16.00

Danderyds kyrka

Musikgudstjänst

Trio Stella och Anders Ölund, orgel.

Tisdag 3 mars 12.00

Danderyds kyrka

Lunchmusik med soppa

Henrik Blixt, fagott, Anders Ölund, orgel. 25 minuter konsert, därefter serveras soppa i Församlingens Hus (40 kr).

Söndag 8 mars

Danderyds kyrka

11.00 Musikhögmässa

VocAlice sjunger körmusik av kvinnliga tonsättare.

16.00 Psalmsångsgudstjänst

Flick- och Diskantkören sjunger tillsammans med församlingen psalmer skrivna av kvinnor.

Församlingens hus

Angantyrvägen 39, 182 54 Djursholm.

Växel: 08-568 957 00, måndag – fredag 9.00-12.00 och 13.00–15.00.

Adress: Box 2021, 182 02 Danderyd
Fax: 08-568 957 28
www.danderydsforsamling.se

Informatör

Christina Högberg, 08-568 957 08.

Gudstjänstinformation

08-568 957 34.

Kyrkogårdsförvaltning

Chef Anette Eskilsson, 08-568 957 40, fax 08-568 957 28.

Våra kyrkor & lokaler

Altorps kapell, Ymervägen 55, Djursholm, 08-755 44 86.

Andrum, Mörby Centrum, 08-568 957 71.

Danderyds kyrka, Angantyrv. 41 Danderyd, 08-568 957 64.

Djurholms församlingsgård, Bragev. 32 A, Djursholm 08-568 95 756.

Djursholms kapell, Danav. 9, Djursholm, 08-755 37 83.

Enebykyrkan, (samarbetskyrka) Enebytorp, Christina Molin 08-758 66 52.

Petruskyrkan, Kyrkv. 27, Stocksund, 08-568 957 64.

Sätraängskyrkan, Sjöbergsv. 32 Danderyd 08-568 957 64.

Sjukhuskyrkan, Danderyds sjukhus, 08-123 550 00 (växel).

Kyrkoherde/kontraktspastor

Staffan Hellgren, 08-568 957 01, 070-625 13 15 (sms/mms).

Präster

AnneLi Amilon, 08-568 957 24.
Bosse Divander, 08-568 957 17.
Fredrika Gårdfelt, 08-568 957 23.
Johanna Keck, (tjl)
Jenny Karlsson, (tjl)
Jennie Petersen, 08-568 957 19.

Sjukhuspräster

Stefan Bendtz, 08-568 957 45.
Roger Gärtner 08-568 957 46.
Lisa Axelsson Runeborg, 08-568 957 42.

Diakoner

Catharina Björnstedt, 08-568 957 29.
Fredrik Gyllenhög, 08-568 957 25.
Inessa Rejer, 08-568 957 21.

Musiker

Johan Björling, 08-568957 06.
Kerstin Evén, 08-568 957 49.
Rikard Karlsson, 08-568 957 07.
Anders Ölund, 08-568 957 04.

Församlingspedagog

Simon Liljecrantz, 08-568 957 43.

Förskolechef

Ebba Zeno, 08-568 957 02.

Församlingspedagog

Rut Niska Säfström, 08- 568 957 36.

” We can all be refugees
Nobody is safe,
All it takes is a mad leader
Or no rain to bring forth food,
We can all be refugees
We can all be told to go,
We can be hated by someone
For being someone. ”

utdrag ur en dikt av
Benjamin Zephaniah
brittisk jamaicansk poet